ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 526 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 ՅՈՒԼԻՍ 15÷27 9 ՐԷՊ'ԻԻԼԷՎՎԷԼ 1316 15 ԹԷՄՄՈՒԶ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 526

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

"یوزانتیون"
ادبی، سیاسی، مالی، تجارتی و عمومی غزته سی
مسئول مدیر
یوزانت کچیان
مطبعه دائره سی باب عالی جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولی دائره

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷ

(Թղթակցութիւն «Բիւզանդիոն»ի.)

ՏՓՂԻՍ, 3 Յուլիս

Կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան վերաբացման հպարտ մատ, Յովհաննէս Մուրադեանի 112000 Ր.ի կտակին գործադրութեան համար ընդհանուր ժողովը մասնաւորապէս ընտրած է, որ պարտաւոր է միշտեղ ամբողջ վերջնոյ ընդունիլ եւ քննել կտակին լաւագոյն կերպով գործադրութեան մասին առաջարկներ։ Ինչպէս կ'իյնուի, բարեկամ Վրաստանի վերոյիշեալ ընկերութեան տրամադրութեան ներքեւ, ի'դնէր այդ գումարն, որպէսզի ան նոր տոկոսին Ընկերութեան յարմար համարած տեղը Որբանոց մը հաստատուի։

*** Լաստարեան Ճեմարանի Բրոճ. Յ. Յովհաննով, Մոսկուայի Հնագիտական եւ Բնագիտական ընկերութեանց կոչմէ ոսկեզօծուած է կոկիա, որպէս զի հետաքրքրական եւ բնագիտական ճեմարտութիւններ ընէ։

*** Յունիս 20ին էջմիածնայ մէջ Եպիսկոպոս ձեռնադրուած են Ամասիոյ առաջնորդ Տէր-Պարսղ Սամուէլեան վարդապետ, Նիկոմիդիայի հոգեւոր վարդապետ, եւ Թէղրանի Առաջ. Փոխանորդ Ս. յովսեփեան վարդապետ։ [Այդ եպիսկոպոսաց նոր պիտգանները ու պաշտօնները արդէն ծանուցած ենք։ Ծ. Խմբ.]

*** Տիվլիսի մէջ կ'րնակին 20 տարբեր ազգութիւններ։ Նոյն ի ատաջ կտւղան Հայերը՝ 34,335 արք եւ 27,353 կանայք, Հայերէն խօսքը կտղան Վրացիք՝ 17890 արք եւ 15,531 կանայք։ Ռուսերն երրորդ տեղը կը գրաւեն, 19279 արք եւ 11,327 կանայք։ Ճեմտ կտղան Պարսիկներ, Իմերեներ, Գերմաններ ևլն։

*** Կովկասի մէջ օտարահպատակները մինչև վերջերը չէին արտօնուած հող, կամ կալուածք, այլ ո և է չէնք գնել իրենց անուանն, այլ տոհմացած էին միշտ ռուսահպատակի մը անուամբ գնել։ Հիմա, նոր Բարձր հրամանաւ մը, եթէ հաստատուի թէ օտարահպատակներն իրենց գնած կալուածները պիտի յատկացնեն արդիւնաբերող չափագործութեան մը, այսինքն, գործարաններ կ'տանուցանելու, հանքային և նաւթային պեղումներ կատարելու, այն ժամանակ կառավարութիւնը թոյլ պիտի տայ օտարահպատակներուն՝ տիրանալ իրենց գնած հողին կամ տեղւոյն. միայն թէ նախապէս պարտաւոր են կառավարչապետն հրամանագիր ձեռք բերել։ Այս նոր կարգադրութիւն ուրախութեամբ կ'ընդունի անգլ. ընկերութիւնները, որոնք կովկասի արդիւնաբերութիւնն իրենց ձեռքն անցընելու վրայ են։

*** Ուստ լրագիրը կ'գրէ թէ Բեղերբուրգի մէջ եղմնական նախկին նախարար Վիտէ անուամբ գործարածութիւն ուսումնարան մը պիտի բացուի։

*** Շուշիի եւ Ճիւանչիրի գաւառներուն մէջ, անձրեւային և խոնաւ եղանակներուն պատճառաւ, շերամի աքսադրութիւնները բոլորովին փճացած են, այնպէս որ բոժոժի գինը պատիկ մը ցած է։

*** Վերջին օրերը, կովկասի և Անդրկովկասի զանազան կողմերն այնպիսի հեզեզներ տեղի ունեցած են որ հեղեղն աւեր քշեց է ձիեր, գոմէշներ, ոչխարներ, ճամբաները վտղ հագցուցին, արաբեր և քանդլոցներն ոչնչացուցին, խճուղիներն աւերեր, կամուրջներ փլուցուցեր է։ Թիֆլիսարան օդերևոյթ չէ կրցած բանիէ, հեռագրական սիմներ կործանած են։

*** Պաքուի մէջ հրէական հարց է ծագած, որ մեծ համակրութիւններ կառնգէ եթէ տաղիտասասէրն ուշադրութ միջամտութիւնը չբերէ։ Տեղացի պարբերեալ մը կ'տեսնէ հրեայի մը կրօնական, միւս ըստ աւանդական պատմութեան, տոհմական մը, որու մէջ կը գտնուի Ադեր ուր տարեկան տղայ մը Ահա թնդրելն, աւէն կողմէ տղայ պահելու վրայ է։ Պարսիկներն հանդիսած հրեան կ'տեսնեն կ'տանին ոտահկանագանեն, կ'բաղդեն խրխանութեան գրպտ հրեաներն, որք արդէն ընտանեկան ազնուութիւն չունին, չուտով հեռացուին քաղաքէն։ Մեծը, կրեան անպսպասելիս Հետեւեալ օրն ալ յայտարարութիւն կ'բլլայ լրագրոյ մէջ թէ այդպէս բան չէ եղեր, որին հաւատալ [Տէրէ՛ խեբէրներ։]

*** Գործողները կառավարութեան յանձնելու խնդիրը կ'յուզէ հասարակութիւնը։ Թիֆլիսի մէջ արդէն իշխանութիւնն հայ վաճառականներու հոգաբարձութենանց զեկուցած է՝ անոյական յանձնելու գործողներն եւ եհամանունները, նմանապէս Պաքուի Հայոց հոգեհոգ միակ ուսումնարանին վարչական ժողովին դիմումներ եղած են որ մանրամասն հաշիւներ տրուին՝ ուսումնարանը պահպանելու համար Ազգին կողմէ կատարուած անշարժ կալուածներով եւ կանխիկներով, որոնք չուտով պէտք է յանձնուին կառավարչական կրթական հոգաբարձութեան։

ԿՈՎԿՈՒԱԾԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ ԿԵՍԱՐՈՒՈՑ

Վերջաձայն Գաւառական ժողովոյ։— Կեսարիոյ 30 Ընթերք.— Նոր Բաղաքական եւ Կրօնական Ժողովները.— Աստղաբերդի Եպիսկոպոսական եւ Ճեմարտութիւնը.— Շրջանաբար կեսարիոյ վարչութեանց.— Հայ-Բերդ ընտրութեանց.— Հայոց ընտրողաթղթեր։

ԿԵՍԱՐԻԱ, 7 Յուլ. 98.

Տնտեսական տագնապի պարագաներուն բերմունքովին, հպիւ կրցանք Գաւառական Ընդհ. Ժողովոյ առաջին նիստը կազմել մայիսի վերջերը, Թէպէտ Ժողովոյ մեծամասնութեան ընտրութիւնը կատարուած էր հերու Մարտին մէջ, կեսարիոյ Առաջնորդութիւնը կ'տարածուի 30 Թեմերու վրայ և ունի էկեղեցական եւ աշխարհական 40 անդամներ։ Նկատելով որ այս Թուով Ժողովականներու մեծամասնութիւնը Ժողովին մէջ գտնել դժուար եղած է՝ գործնական համարեց քանի մը Թեմեր զուգել իրարու և Ժողովականաց Թիւն իջեցուց 35ի։ Առաջնորդարանի այս առաջարկութիւնն ընդունուեցաւ պայմանաւ, որ, եթէ ինչպէս լրագիրները գրեցին, Գօնեա առանձին առաջնորդութիւն մը կազմէ և կեսարիոյ Թեմէրէն մէկ քանին, զոր օր. Նիկէ, Գօա, Էրէկլի, Ագեբայ են, իրենց ժողովականութեան համար Գօնեայի նորագոյ առաջնորդութեան տրուին, ինչ որ շատ բնական կ'Թուի և կեսարիոյ Առաջնորդն այս առաջարկութիւնն ըրած է արդէն Պարբերաբերաձի, դարձեալ կեսարիոյ Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ անդամց Թիւը պիտի մնայ 35։ Ազգէն 28 անդամներն ընտրուած և մնացած 7 անդամներուն ընտրութեան հրամանները տրուած են։ Գաւառական Ժողովը իր առաջին նիստին մէջ դիւանի անդամներն ընտրեց։ Ս. և Բ. Ատենապետ՝ Տիգրան Փրինկեան, Հաճի Թադէոս Մընտիկեան և Ս. և Բ. Ատենադպիր ե։ Երկաթեան և Դանիէլ Սարաֆեան էֆէնտիներ։ կարգը Բաղաքական Ժողովոյ ընտրութեան եկաւ։ Գաղտնի քուէներ զովելի արդիւնք մը չբերած յեկին գժբախտաբար և տեղի տուին անհամոյ պայքարներու։ Առաջնորդին և ընտրականներէն վերոյ։ Ի'նչ այս վերջին նիստին մէջ, 25 Յնս., Գաւառական Ժողովը դարձեալ նոյն Վիճակին վրայ։ Ս. Տրտատ վ. Պալեանի եպիսկոպոսացումի Խնդրով։ Այդէն 1890 փետր.ի մէջ Գաւառական Ժողովը իր ընծայական Թուղթին յանձնած էր Ն. Գերապատուութեան և Պատրիարքարանը նախնին Պատրիարքին առարքրութեամբ տուած էր վիճակին մը ուղեկալ առ Մակար Ս. Կաթողիկոս։ Յօբլ անոր պարագաները չներկին Թերևս Առաջնորդին՝ եպիսկոպոս ընտրելու համար։ Իսկ հիմա քանի որ Պատրիարքարանն ալ ի'զրաւի նոյնօրինակ խնդիրներով եւ արդէն Ս. Պատրիարքն ալ կեդր. Վարչութեան որոշումը կ'հաղորդէ մեր Խառն Ժողովին ու Առաջնորդին, ուսաի խնդրոց կարդին մէջ դրուած էր այդ թուղթերու ընթերցումը։ Ժողովոյ անդամներէն ոմանք զգացուցին թէ Խառն Ժողովոյ հաւատչին ուղղուած Թուղթ մը, թէպէտ պարունակութեան անօրէնութիւնը վերաբերի Գաւառական Ժողովին, պէտք է մատուցուի Խառն Ժողովին, եթէ ոչ՝ ձեւահեղութեան և պատշաճիչ օրէնքին դէմ պիտի ըլլայ։ Սակայն, նկատելով որ ամառուան մէջ Ժողովականք ի'ցրուին եւ երկրորդ նիստ մը կանչել դժուար պիտի ըլլայ, եւ գարձեալ, եթէ Պատրիարքարանն այդ կրկին Թղթերով չզգացնէր մեզ մեր անտարբերութիւնն՝ ի մասին մեր Առաջնորդի եպիսկոպոսացումին՝ մեք արդէն պարտական ի'զգայինք այդ կարևոր խնդրով զբաղելու, ի նկատ առնելով մեր հայեցքամ վիճակին՝ որ հարի կ'պնէ մեր վրայ եպիսկոպոս Առաջնորդ մ'ունենալ որ անճնական ազդեցիկով ալ պակաս չէ։ ուստի արդէք մը չունինք այս խնդրով զբաղելու։ Պատրիարքարանէն եկած Թուղթերն ալ գրգիռ մ'ազան և Գաւառական Ժողովը առանց ո'և է ընդդիմութեան, դնդ.ով որոշեց Տ. Տրտատ վ. Պալեանի եպիսկոպոսացումի Խնդրով Ս.ղէն 1890 փետր.ի մէջ Գաւառական Ժողովոյ իր ընծայական Թուղթին յանձնած էր Ն. Գերապատուութեան և Պատրիարքարանը նախնին Պատրիարքին առարքրութեամբ տուած էր վիճակին մը ուղեկալ առ Մակար Ս. Կաթողիկոս։ Յօբլ անոր պարագաները չներկին Թերևս Առաջնորդին՝ եպիսկոպոս ընտրելու համար։ Իսկ հիմա քանի որ Պատրիարքարանն ալ ի'զրաւի նոյնօրինակ խնդիրներով եւ արդէն Ս. Պատրիարքն ալ կեդր. Վարչութեան որոշումը կ'հաղորդէ մեր Խառն Ժողովին ու Առաջնորդին, ուսաի խնդրոց կարդին մէջ դրուած էր այդ թուղթերու ընթերցումը։ Ժողովոյ անդամներէն ոմանք զգացուցին թէ Խառն Ժողովոյ հաւատչին ուղղուած Թուղթ մը, թէպէտ պարունակութեան անօրէնութիւնը վերաբերի Գաւառական Ժողովին, պէտք է մատուցուի Խառն Ժողովին, եթէ ոչ՝ ձեւահեղութեան և պատշաճիչ օրէնքին դէմ պիտի ըլլայ։ Սակայն, նկատելով որ ամառուան մէջ Ժողովականք ի'ցրուին եւ երկրորդ նիստ մը կանչել դժուար պիտի ըլլայ, եւ գարձեալ, եթէ Պատրիարքարանն այդ կրկին Թղթերով չզգացնէր մեզ մեր անտարբերութիւնն՝ ի մասին մեր Առաջնորդի եպիսկոպոսացումին՝ մեք արդէն պարտական ի'զգայինք այդ կարևոր խնդրով զբաղելու, ի նկատ առնելով մեր հայեցքամ վիճակին՝ որ հարի կ'պնէ մեր վրայ եպիսկոպոս Առաջնորդ մ'ունենալ որ անճնական ազդեցիկով ալ պակաս չէ։ ուստի արդէք մը չունինք այս խնդրով զբաղելու։ Պատրիարքարանէն եկած Թուղթերն ալ գրգիռ մ'ազան և Գաւառական Ժողովը առանց ո'և է ընդդիմութեան, դնդ.ով որոշեց Տ. Տրտատ վ. Պալեանի եպիսկոպոսացումի Խնդրով Ս.ղէն 1890 փետր.ի մէջ Գաւառական Ժողովոյ իր ընծայական Թուղթին յանձնած էր Ն. Գերապատուութեան և Պատրիարքարանը նախնին Պատրիարքին առարքրութեամբ տուած էր վիճակին մը ուղեկալ առ Մակար Ս. Կաթողիկոս։ Յօբլ անոր պարագաները չներկին Թերևս Առաջնորդին՝ եպիսկոպոս ընտրելու համար։ Իսկ հիմա քանի որ Պատրիարքարանն ալ ի'զրաւի նոյնօրինակ խնդիրներով եւ արդէն Ս. Պատրիարքն ալ կեդր. Վարչութեան որոշումը կ'հաղորդէ մեր Խառն Ժողովին ու Առաջնորդին, ուսաի խնդրոց կարդին մէջ դրուած էր այդ թուղթերու ընթերցումը։ Ժողովոյ անդամներէն ոմանք զգացուցին թէ Խառն Ժողովոյ հաւատչին ուղղուած Թուղթ մը, թէպէտ պարունակութեան անօրէնութիւնը վերաբերի Գաւառական Ժողովին, պէտք է մատուցուի Խառն Ժողովին, եթէ ոչ՝ ձեւահեղութեան և պատշաճիչ օրէնքին դէմ պիտի ըլլայ։

*** Բաղաքիս մէջ ուսեալ երիտասարդներ, կիրակի եւ տօն օրերու մէջ ուրիչ ուսումնասէր երիտասարդներու ձանձրոյթը վարատելու և մայրենի լեզուն տարածելու նպատակաւ Առաջնորդի հովանաւորութեան տակ ընթերցարան մը հաստատեցին, քաղաքիս կեդրոնը գտնուող ազգիկանց Ազատեան վարժարանի մէջ։ Սոյն ընթերցարանին մէջ ամեն հայազգաց ներկայ կ'գտնուի մեր մեր անտարբերութիւնն՝ ի մասին մեր Առաջնորդի եպիսկոպոսացումին՝ մեք արդէն պարտական ի'զգայինք այդ կարևոր խնդրով զբաղելու, ի նկատ առնելով մեր հայեցքամ վիճակին՝ որ հարի կ'պնէ մեր վրայ եպիսկոպոս Առաջնորդ մ'ունենալ որ անճնական ազդեցիկով ալ պակաս չէ։ ուստի արդէք մը չունինք այս խնդրով զբաղելու։ Պատրիարքարանէն եկած Թուղթերն ալ գրգիռ մ'ազան և Գաւառական Ժողովը առանց ո'և է ընդդիմութեան, դնդ.ով որոշեց Տ. Տրտատ վ. Պալեանի եպիսկոպոսացումի Խնդրով Ս.ղէն 1890 փետր.ի մէջ Գաւառական Ժողովոյ իր ընծայական Թուղթին յանձնած էր Ն. Գերապատուութեան և Պատրիարքարանը նախնին Պատրիարքին առարքրութեամբ տուած էր վիճակին մը ուղեկալ առ Մակար Ս. Կաթողիկոս։ Յօբլ անոր պարագաները չներկին Թերևս Առաջնորդին՝ եպիսկոպոս ընտրելու համար։ Իսկ հիմա քանի որ Պատրիարքարանն ալ ի'զրաւի նոյնօրինակ խնդիրներով եւ արդէն Ս. Պատրիարքն ալ կեդր. Վարչութեան որոշումը կ'հաղորդէ մեր Խառն Ժողովին ու Առաջնորդին, ուսաի խնդրոց կարդին մէջ դրուած էր այդ թուղթերու ընթերցումը։ Ժողովոյ անդամներէն ոմանք զգացուցին թէ Խառն Ժողովոյ հաւատչին ուղղուած Թուղթ մը, թէպէտ պարունակութեան անօրէնութիւնը վերաբերի Գաւառական Ժողովին, պէտք է մատուցուի Խառն Ժողովին, եթէ ոչ՝ ձեւահեղութեան և պատշաճիչ օրէնքին դէմ պիտի ըլլայ։

[*].—Ամէն տարի ծրագիրը բարեփոխելու ու վարժարանին յարմարացնելու սովորութիւնն ընդունուած է։ Առաւելութիւն մ'է որ ծրագիրը լոկ Թղթի վրայ տառական չէ, այլ խստապէս դպրոցին վիճակը ի'նկրկայացնէ։

ՍՐՏԱՒՈՒԶ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

ԵԴԵՍԻԱ, 30 Յնս. 98

Բաղաքիս հաւերաչխ վարժարանները [Հայ և Հայ-Բողոքական] տարեկան հաւցարքննութիւնը վերջացան Յնս. 19ին։

Մանչերու Բաթը։ Նախակրթարանին հրապարակային հարցաքննութեանց մասը՝ և այս տարուան—անդրանիկ — 8 շրջանաւարտներու վիճականաց բաշխման հանդէսն՝ Յունիս 18ին կատարուեցան Մայր-եկեղեցւոյ նախասրահի վարատիւռ՝ բայց տըխրատուբեր չուբին տակ։

Երկուս խումն բազմութենէ չրջապատուած՝ ներկայ էին Մթիթարեան Տ. Խորէն Սրբազան, Տ. Անանիա Վ. Հաղարապետեան, Բողոքական քարոզիչ՝ Պատ. Պետրոս և Պատ. Գէորգ, քահանայ Հարք, ինչպէս նաև կարմանչ դիւղի նորընծայ քահանան՝ գիւղին ուսուցչին և մաս մը ազիատհանդիսներու հետ։ Երկու հաւատարմատեանց ժողովականք, Ամերիկեան Միսիոնարուհի Օր. Գ, Շաֆրդ, վարժատանց այցելու Տիկնոջի Օր. Զէյմսըբրս. Գեղմ. Ընդհանցներու և Գործառնեան վարիչ պաշտօնատարներէն Մ. Էքարդ և Տկն. Էմմա Էքարդ, Մ. Մ. Շէֆըրդ և Փալաթ, Օր. Փըրթիթ, Անգլիացի Տ.քի. Տրէյ և այլք։ Այն օր՝ վարժարանին Ս. կարգը, բաղկացեալ 8 շրջանաւարտներէ, քննուեցաւ Հայերէնի, Օսմաներէնի, Անգլիերէնի և Բնական Աչխարհագրութեան գասերուն մէջ, և արժանացաւ ներկայից հատանութեան։ Ակնատես չրջանաւարտներու անուններն՝ իրենց արտասանած ճառերու տեսակէտովը։ Առաջին 4չն զատ՝ միւսներն ինքնագիր էին։ 1. Պ. Յովսէփ Կարապետեան [Կարմանչ գիւղէն Հայ] Մասերէն առջը, հայերէն։ — 2. Պ. Միքայէլ Բէթլէհեան [եդեսիացի, Հայ-Բողոքական] Գիպտոմեան կարեւորութիւնը՝ Գեղջուկներուն մէջ, Հայերէն։—3. Պ. Սարգիսեան Աստհահաթեան [եդեսիացի, Հայ-Բողոք.] Լորդ Պայրընի Ս. Գրէչն առնուած մէկ էջերեսածը, Անգլիերէն։ — 4. Պ. Յովհաննէս Խաչիեան [եդեսիացի Հայ-Բողոք.] Աբրդէն Քոչոնիները. Օսմաներէն։—5. Պ. Յակոբ Պէչլեան [եդեսիացի Հայ] Հաւատամքներուն կարեւորութիւնը, Հայերէն։ — 6. Պ. Արշակ Բոմեան [եդեսիացի, Հայ-Բողոք.] Դաստիարակութեան նպատակը, Օսմաներէն։ — 7. Պ. Տիրատուր Տիքեհեան [Սեւերկեղի, Հայ] Մարքոս մը կ'ենթէն աքթէն՝ ընդդէմ նպատակին կախեալ է, Հայերէն։ —8. Պ. Միքրիչ Թաչճեան [եդեսիացի, Հայ-Բողոք.] Մարքոս Հոռոմներուն առաջ, Օսմաներէն։

Հանդէսն՝ որ բացուած էր աչակերտներու երգած «Փառաբանութիւն Հօր Որդի» Հոգեմաղ չարականովը, մէկմէկ ընդ մէջ կ'ընդմիջուէր Հայերէն, Օսմաներէն և Անգլիերէն երգերով, որոնց դաշնակով կ'ընկերակցէր Մ. Էքարթ։ Տ. Խորէն Սրբազան հրաշիրեցաւ բաշխել վկայականներն ու յետոյ խրատական մը խօսեցաւ։ Շրջանաւարտներուն նուիրեց իր հրատարակած «Սկզբունք նիւթական խնամատարութեան» անուն գրքէն մէկ մէկ հատ։ Նոյնպէս բանախօսութիւններ ընդուն Առաջ. Տէրապահ Տ. Ա. Վ. Հազարապետեան, Պատ. Պետրոս և Օր. Գ. Շաֆրդ՝ որ մանաւորապէս շրջանաւարտներու ուշադրութ իր խօսքը։

—Յաջորդ օրը, յունիս 19ին, Հայ-Բողոքականաց եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ միևնոյն կանոնաւորութեամբ կատարուեցաւ նաև Ագիկանց Բարձր. Նահանգիչութեան քննութիւնները Սեպտ.ին ձգուած են։ կիրիչեան վարժարան պիտի ուննայ 8 շրջանաւարտ։ Սեպտ.ի հանդիսը իր ծրագիրները բարեփոխուած պատրաստ են [*], ու կարեւոր և գնե-

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

ՄՈՎՈՒՆ ՋՈՒՐԸ.—Անգլիոյ ծովակերակայ չատ մը քաղաքներն ո'չ միայն անհրաժեշտ անուշ ջուրն ունին, այլ և մանաւանդ ջրանցք մը՝ որ ծովու ջուրը կ'մատակարարէ բոլոր թաղերուն։ Եթէ առաջին պէտքերու մեծ մասին համար ծովուն ջուրը չի տեսներ անուշ ջուրին գործը, բայց ինչ ինչ կիրառութեանց համար մեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ, մանաւանդ հանրային փողոցներն ողողելու համար։ Նախ որ չատ ածան է. յետոյ, կ'պարունակէ զանազան ազբր որոց օգտակարութիւնը մեծ է։ Մանկեզիսի քլորուրը խոնաւացնդ հանգամանքներն և խոնաւութիւնը կ'պահէ։ Սառուցած է թէ որոշեալ մակերեսոյթի մը վրայ խոնաւութիւնը պահելու համար երկ անգամ պակաս ծովու ջուր պէտք է քան անոյշ ջուր։ Սոտիումի քլորուրը, ռամկական բառով, ծովային աղն, առաջնակարգ հականեխական մ'է. ուստի ծովուն ջուրը մանաւանդ յանձնարարելի է կոյանոցներու լուացման համար։ Նոյնպէս նուսեցուած է թէ ծովուն ջուրը փայտեայ սալարկներու պահպանութեան օգտակար է, վի կ'կարծրացնէ և չի թողուր որ ցեխ կազմուի։ Վերջապէս, ծովուն ջուրը թանկագին առաւելութիւն մ'ալ ունի. գիտէ՞ք ո'րն է. երբէք չի պակսիր՝ ծորակին ժամանակները մէջ իակ Լոնտոն քաղաքն ի մասոյ ջրանցքով մը ծովուն ջուրը բոլոր թաղերուն մէջ պիտի բաշխէ։ Այս ջրանցք օրական 45,000 խորանարդ մէտր ջուր պիտի մատակարարէ։ —Ա. մենք դեռ Տէրքոսի բնակերութեան դրամ կ'վճարենք փողոցները ողողելու համար։

ՍԵՐՄԱՆԱՐԱՆՆԵՐԸ ԹՈՂՈՒՑՈՒ ԴԷՄ ՊՈՇԵՑԱՆԵԼՈՒ ՀՆԱՐՔ ՄԸ.— Աւսարիկ դիւրաշարժ գործադրելի մէյոց մը, որ երկրագործ դասուն մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցանելու կոչուած է, սերմնացանը պաշտպանելով թռչնոց և կրծողներու ուեերութիւններուն դէմ, որը այնքան վնասակար են երկրագործութեան։ Այս յայտով արդիւնքը ձեռք բերելու համար, հունտերուն հետ խառնեցէք կարմիր սրիկոնի [խէլէյճէ] փոշի. 20 քիլօ հունտին մէկ քիլօ սրիկոնի փոշի կ'բաւէ, և սերմի մէջ լաւցնելով լաւ մը կ'չարժէք մինչեւ որ հունտերը կարմրին, և ապա սերմանեցէք կ'կատարէք ծովորական կերպով։ Կ'երեւի թէ թռչունք ոչ միայն չեն ուտեր այս կերպով պատրաստուած հունտերն, այլ և չեն մօտենար այն սերմնացաններուն, ուր ցանուած են անոնք։

ԼԵՂԻ ԴԵՂԵՐՆ ԱՆՈՒՇՑՆԵԼ.—Մարդկութեան համար ինչ մեծ բարիք պիտի ըլլայ, եթէ լեղի բոյժերը գերազդող բժիշկները քիչ մ'ալ անոնց դառն համը կամ գոյշ հոտը մեղմացնելու հնարքը տտածեն։ Այս խնդիրը չատ կ'դարաձեցնէ գոնէ տարբերութիւններու միտքը, դեղերն այնպիսի եղանակ մը պատրաստելու, որ հարկ կարելի եղածին քիչ անհարթ ըլլայ, որպէսզի բոտ կարի գառնութիւնն ու հոտը պակսին։ Գիտական թերթի մը խօսքին եթէ հաւատ ընծայել պէտք է, Մ. Ուէնա անուն տարբերայծ մը դեղերու ամէնէն կատեարին՝ ճոպիոյն գառնութիւնը բառնելու հնարքը գտեր է եղեր վերջապէս և կ'առաջարկէ քնքշացի նոր բաղադրութիւն մը, զոր կ'պատրաստէ դէղերը պակսցան ադդակներու ենթարկելով, տանուանդ ածխ ասէխիլէյով։ Ա.ս նոր դեղը ձեռք կ'բերէ չոր դեղերը նեղմնձելով էղվէլէյէլ էտէր-ի մէջ, յետոյ կ'ենթարկէ քլորաջրատի, ապա անուշացրտիչ և բնակդրուելի [ոչ-էնէ] ագդակներու։ Կ'ծնայ գիտնալ թէ այս արտադրանքն ունի նոյն բնախօսական յատկութիւնները զոր ունի քնաբոյժն ալ։

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄՈՆԱՄԻՏ ԱՆՏԱՌՆԵՐԸ.—Թէև մեր քաղաքակրթութիւնը ցատրի մեղեդնութեամբ կ'ծառատ անտառներն, այսու հանդերձ տակաւին կան գեղեցիկ անտառներ աչխարհս մէջ։ Ռուէպերի և Օնթարիոյ [Քանատա] նահանգներուն անտառներն 2,700 քիլօմէտր երկայնութիւն ունին և 1,600 քիլօմէտր լայնութիւն։ Ամազոնի [Հարաւային Ամերիկա] հովտին մէջ, անտառներն տռնուտած 3,300 քիլօմէտր երկայնութեամբ և 2,000 քիլօմէտր լայնութեամբ տարածութիւն մը կ'գրաւեն։ Ափրիկէի կեդրոնին մէջ երկրախոյզներ տեսած են անտառներ որոց երկայնութիւնը 4,800 քիլօմէտրէ պակաս չէ, հիւսիսէն հարաւ, և որոց լայնութիւնը, թէեւ տակաւին անծանօթ, բայց անպատճ է։ Սիպերիոյ մէջ ևս բնդարձակատարած անտառներ կան,

որք մանաւանդ կ'պարունակեն չամչեղեն որոց բուներն այնքան իրարու մօտ են, որ այս բարձրաբերձ ծառերուն մէջտեղ երկրագործութիւնը չատ դժուար է։

ԱՐԱԳԱՇԵՒՐԻ ԿՕՇԿԱԿԱՒ ՄԷՋ.— Վիեննայի կօշկակար մը ձեռք մեծ արտադրութիւն մը ցոյց տուաւ այս օրերս, որ արժանի է յիշատակութեան։ Գրաւ դրած էր որ մէկ օրուան մէջ կարող է զոյգ մը կօշիկ շինել, իրեն սկսաւ եղած կաշին հագցուցած հագուստին վրայ, և մինչեւ 24 ժամ եղած Որոշեալ օրուան արշալոյսին, հոգին մարմնացած ի ներկայութեան բազմաթիւ վկաններու, և քրտնուեցաւ մարդին որ ատա անմիջապէս զրկուեցաւ մեծագին խաղատրդարան մը։ Այդ փաստիկ և ընդհանրապէս բանական երկարատեւ գործադրութիւնը կէսօրէն քիչ մը ետքն աւարտած էր։ Կօշկակարն այն ատեն տերին առաւ, կօշկին վերի մասն, երեսն և վանական մասերը ձեւեց, ներբանը կարեց, գրանցկը գետնեց, կռճակին ծակերը ձգեց, բացաւ ևլն։ Վերջապէս, իրիկուան ժամ 7ին [Լ. Ս.] կօշիկները կարուած լմնցած էին, և հոգիին տէրը կրնար ընդհրձէն ետքը փորձել կօշիկներն օրք, նոյն ատուն իակ, տակաւին կենդանի էին, քիա իր նկարուն բանասարութեան։ Հազարաւոր անձինք հետաքրքրուած էին այս տարօրինակ փորձին, որուն յաջողութիւնը չատերու համար անհնկալ մը եղաւ։ Կօշկակարը չահեցաւ դրամն որ 600 ֆիօրինէ ուելի էր։ [Այս լուրը գրող վիեննական թերթն առաւօտեան մամնձած ըլլալու է այսպիսի բան մը, ցորեկին գրած և իրիկուան տպագրած։ Ծ. Խմբ.]

ԳԵՂԱՐՈՒԻՏԱՑՆ ՅՈՒՆԱԿ.—Անցեալ չարթու Լոնտոնի մէջ և վաճառ. հանուելուն անգլիացի նշանաւոր նկարիչ հանգուցեալ Պրօն-Ջոնսի նկարները։ Գեղարուեստասէր հոծ բազմութիւն մը սրահը լեցուցած էր, և վաճառումը խիստ չահաւէտ եղաւ։ ինչպէս կ'գուչակուի։ Առաջին օրն 90 նկար ծախուելով 23360 անգլ. ոսկի արտադրեցին։ Ամէնէն բարձր գինը տուաւ Սըտհըրլէնտի դքսուհին, 3720 անգլ. ոսկի վճարելով «Աչքն եւ ուխտաւորը» ներկայացնող պատկերին։ «Լուսիփերի անհուսը» ծախուեցաւ 1040 անգլ. ոսկիի։ «Եդեմ անապատին մէջ» 987 ոսկիի։ Ջրանկարներուն մէջ «կենաց ծառը» ծախուեցաւ 800 ոսկիի, «Վերջին դատաստանը» 620 ոսկիի, եւ «Արքայութիւն»ը 514 ոսկիի։

ՉԵՒԱԳԻՐ ԱՄՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՀԻ ՄԸ.—Մարդիկ կան որ տարօրինակ մեծագոյն մոլութիւններ ունին։ Այս կարգէն է կլասիօցի մը որ իր չորս տարիներու անգործ ժամերն անցուցած է Ս. Գիրքն ընդօրինակելով։ Գրաչար մ'է սա, որ հիանալի կարողութեամբ օժտուած է գեղեցիկ գիր գրելու, և վերոյիշեալ ժամանակին մէջ մինչեւ Մաղմոսներուն կէսն հասած էր։ Կ'ըսէ թէ երկու տարիէն գրած լմնցուցած պիտի ըլլայ Ս. Գրքին մնացեալ մասը։ Այս նշանաւոր Աստուածաչնչին մէկ յատկանիշը պիտի ձգուին իր պատկերները։ Իւրաքանչիւր գլուխի սկզբնագիր տառն արտեստագիտական կերպով դծուած էջ Գրող անձը մեկի Տըքտ Փրիգգ մ'է, և իրեն մանկական զբաղման մէջ բանեցեր էր Թագրայի դրան տառերն կանոնաւորապէս ամէն տապօտ թերթ կ'տանի ներկ։

ԻՄԻՐԻՒ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Իմիրի Մաեփան Կ. Թոդաթեան էֆ. կ'գրէ մեզ սեղմն քահանայից անձամ մէկ ընդհատքն իրենց մէկ կարդադրին Տ. Ղեւոնդ քհ. Մաղիեանի դէմ։ «Տ. Ղեւոնդ քհ., կ'ըսէ նամակագիրը, մեկ քանի ամիսէ ի վեր կ'պատասխանատուէր Պուրնովայի ՎՀ, ուր 15 տուն Հայ միայն կայ։ բոլորն ալ պատած իրենց եկեղեցիէն, երբ այն ժամանակամիջոցին 5 փղ. անդամ չվճարեցին քահանային հաշիւն։ բան ստացած 5 վեհիտ ամանակներ Իմիրի մէկ քանի երիտասարդներ, խնդ քահանային վիճակը տեսնելով քիմկցիկ Իմիրի քահանայից, որպէս զի հաճին ընկեր ճանչնալ Տ. Ղեւոնդ։ Բահանայք ի ժողով գումարելով թէր ուղէմ վիճաբանութենէ եւ, մէկ ձայնի առաւելութեամբ մերժեցին հնդալ իրենց կարգադիր քահանան։ Ըստ այդ վերջին քուէն առող քահանան խոստացած էր Տ. Ղեւոնդի ի նպաստ կարծիք յայտնել։ Ինչ ընելն է այսպիսի քահանաներու, որոց պարտին մէջ գուէ ըսուած բան իր բացակայութեամբ կ'փայլէ։» Նամակագիրն էֆ. յոյս կ'յայտնէ որ Իմիրի միւս քահանայք, «որոց մէջ չնորհքներ կան», պիտի հարկեն Տ. Ղեւոնդ քհնյ ի խնդութեան պատճառ եղող խնդիրներն։

ՈՃՈՅԱՏՈՒ

ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՎԱՀԱՆԱՊԱՏ ՄԱՐԴՈՒ

— Ի՞նչ է, պարո՛ն Ֆ. Վ. Ա. Ա. — ըսի ես, երբ ան ներս մտաւ, ձեռքին մէջ ինչ-որ թուղթ մը բռնած։

— Ոչինչ, ոչինչ, պարո՛ն Ա. Ա. Ա. — պատասխանեց ան, — ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ։

— Ուրեմն ինչո՞ւ եկաք։

— Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ։

— Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ,

ՀՀ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՇ ԸՆԿԵՐԸ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

— Ինչո՞ւ, պատճառ տուր, որ ես ալ քեզ չսիրեմ։ Ես ինչպէ՞ս կրնամ չսիրել այն մարդը, որ ինծի համար այդքան զոհողութիւններ ըրաւ։

— Ես ալ չեմ գիտեր, թէ ինչո՛ւ։ Ես միայն գիտեմ, որ ինծի համար ամէն ինչէ աւելի կը սիրես։

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ինծ ալ սիրել տուր, որպէսզի ես ալ քեզ սիրեմ։

— Ոչ, ոչ, երբեք։ Ես չեմ կրնար քեզ սիրել, որովհետեւ դուն ինծ չես սիրեր։

— Ես չե՞մ սիրեր։